

Markt van rozenonderstammen nog maar fractie van de vroegere markt, maar organisatie via coöperatie nog steeds levensvatbaar

Rob Bogaards: "Rosaco is met 25 procent Europees marktleider"

Oost-Groningen heeft een lange traditie in de productie van rozenonderstammen. Ooit werden hier jaarlijks vele tientallen miljoenen onderstammen geproduceerd, die werden afgestuurd naar klanten in binnen- en buitenland. Omdat de teelt van onderstammen een risicovolle teelt is, met veel kans op onder- of overproductie, werd voor de oorlog al gewerkt in een coöperatie. Handelsbedrijven werden hiermee buiten de deur gehouden en de prijs gestabiliseerd. Anno 2010 is dat nog steeds de belangrijkste reden om samen te werken in een coöperatie. Het andere vakblad voor de boomkwekerij praat met Rob Bogaards, directeur van Rosaco in Noordbroek.

Auteur: Hein van Iersel

Rob Bogaards woont al meer dan twintig jaar in Oost-Groningen, maar is in alles nog een Boskoper. Hij praat veel, snel en betrokken. Voor ons interview had ik één tot anderhalf uur ingepland. Uiteindelijk duurde het complete interview inclusief het bezichtigen van een aantal partijen al gauw het dubbele van de geplande tijd. Bogaards is ooit gestart in Boskoop met een eigen kwekerij, maar kwam na problemen met zijn rug en wat omzwervingen terecht in Oost-Groningen. Daar werkte hij onder andere bij Kloosterhuis in Winschoten en bij het proefstation voor de boomkwekerij in Noordbroek. In 2000 startte hij als directeur van Rosaco. Bogaards: "Punt 3 van de agenda van de jaarvergadering was het vertrek van de grootste leden van de coöperatie en punt 4 mijn benoeming. Je kunt je dus wel voorstellen dat mijn eerste jaar bij Rosaco meteen

zeer hectisch was. In één jaar halveerde onze omzet."

In de jaren vijftig en zestig was de productie van rozenonderstammen een industrie van formaat. Alleen al in Engeland werden jaarlijks 100 miljoen rozen geoculeerd. Nu een halve eeuw later is dat minder dan 10 procent van dit aantal. Dat heeft alles te maken met de verminderde populariteit van rozen. Ooit waren rozen een vast en dominant onderdeel van bijna elke tuin. Nu worden rozen meer plekgewijs toegepast of in potten op het terras. De productie van onderstammen heeft daarnaast ook te lijden gehad door het wegvallen van de productie van onderstammen voor de snijrozenteelt. Deze onderstammen worden inmiddels via stek geproduceerd in Kenia en Ethiopië.

"Als de boel over vier jaar failliet zou zijn, ben ik net zo'n lul als ieder ander"

Automatisme

Bedreigingen voor de productie van de rozenonderstammen is in het verleden niet alleen gekomen door veranderde handelsstromen, maar ook door gebrek aan focus van de Groningse producenten. Rob Bogaards hierover: "Ooit produceerden wij hier in het noorden alle onderstammen voor de Limburgse rozenkwekers. Op een gegeven moment is deze markt weggevalen omdat de Groningse bedrijven onvoldoende

Rob Bogaards: "Kwaliteit bereik je niet met roepen maar met geduld en hard werken."

wisten in te spelen op de kwaliteitsvraag van de Noord-Limburgers. Belangrijkste reden was het te vroeg oprooien van de planten, waardoor deze onvoldoende in winterrust waren en er veel uitval in de oculeerfase plaatsvond." Dit had volgens Bogaards alles te maken met het feit dat de bedrijven ook het arbeidsintensieve sorteren zelf deden. Door vroeg oprooien had men weliswaar meer tijd om te sorteren maar werd de kwaliteit slechter.

Dip

Alle bovenstaande bedreigingen en nog een flinke dosis interne politiek zorgden er voor dat Rosaco er een aantal jaren geleden niet al te florissant voor stond. Het grootste probleem was volgens Bogaards dat handelsbedrijven een overduidelijk grote grip hadden op de markt. Bogaards:

"Onze leden droegen als telers het risico, maar het geld werd verdiend door de handelsbedrijven." De oplossing was een versterking van het ledenaantal om zo meer grip op de markt te krijgen. In Oost-Groningen was dat niet mogelijk omdat het – aldus Bogaards - niet te verwachten was dat meer plaatselijke producenten zich zouden aansluiten. De resterende producenten, waren veelal zo groot dat ze ook op eigen kracht konden overleven. Samenwerking met Limburg leek daarom meer voor de hand te liggen. Dit heeft er toe geresulteerd dat in 2007 een aantal nieuwe bedrijven is toegetreden. Deze nieuwe leden waren: Co Botden uit Sambeek, Frans Deckers van maatschap Delico uit Horst-Melderslo, Geert Mooren van Rosa Mundo uit Meerlo, Jan Vergeldt uit Wanssum en tenslotte Jacob Niezen uit Polen. De komst van Jacob Niezen uit Polen bood daarnaast ook de mogelijkheid om het sorteren van de planten grootschaliger op te pakken. Bogaards: "Wij keken al langer naart Oost-Europa om het sorteerkwerk te laten doen. De Groningse kwekers hadden daar vaak niet de mankracht voor of konden het niet combineren met ander winterwerk. Ook voor de nieuwe Limburgse leden gold dat in meerderheid. Inmiddels worden de rozenonderstammen in Hongarije, Polen en Bulgarije gesorteerd. Dit gebeurt met vaste partners. Hetzij via een joint venture of, zoals in Polen, via een lid van de coöperatie."

Markt

Bogaards schat in dat 'zijn' coöperatie ongeveer 25 procent van de Europese markt in handen heeft. Wordt ook de productie vanuit Polen meegerekend, dan is dit zelfs nog iets hoger. Voor zowel Limburg als Oost-Groningen wordt ergens tussen de 60 en 70 procent van de productie van rozenonderstammen via Rosaco afgehandeld. In 2010 ging het om een areaal van 26 hectare. Onder de afnemers is met name Engeland erg belangrijk. Vroeger werd ook in Engeland gezaaid, maar na een aantal misoogsten is men daarmee gestopt.

Toekomst

Over de toekomst lijkt Bogaards redelijk gerust te zijn. Rosaco heeft voldoende schaalgrootte. De verhoudingen met de meeste concurrenten zijn collegiaal en het sorteerkwerk in Oost-Europa loopt goed. Anderzijds is Bogaards ook realistisch genoeg om te relativeren: "Als de boel over vier jaar failliet zou zijn, ben ik net zo'n lul als ieder ander."

Rozenonderstammen in kort bestek

De productie van rozenonderstammen begint met het winnen van rozenbottels in een zaadgaard. Deze bottels worden vervolgens gemalen, het zaad uitgezeefd en gedroogd. In het navolgende jaar wordt het zaad vermengd met scherp zand en gestratificeerd. Hierdoor wordt de zaadschaal iets week en wordt de kiemrust gebroken. Als de kiemrust is gebroken moet het zaad direct in de koeling. Het jaar daarop wordt het zaad in volle rond grond in rillen uitgezaaid. In Groningen gebeurt dit doorgaans in april. In Limburg iets later in mei. In het najaar wordt het eenjarig zaailing plantgoed gerooid en doorgaans naar sorteerb企业 in Polen, Hongarije of Bulgarije gebracht. Hier worden de planten geselecteerd op zowel dikte als op rechtheid van de wortelhals. Tenslotte worden de planten afgeleverd bij struikrozenkwekers in binnen- en buitenland om ze in de zomer te oculeren. Essentieel verschil tussen de Limburgse en Groningse leden van Rosaco is dat de Limburgse bedrijven zelf oculeren, terwijl de Groningse bedrijven dat niet doen. De belangrijkste variëteiten die gekweekt worden zijn Laxa voor struikrozen en Pfänder voor stamrozen.

Frans Deckers van Maatschap Delico is één van de vier Limburgse leden van Rosaco: "Wij zijn tevreden met de manier waarop zaken nu zijn georganiseerd. De teelt van onderstammen blijft risicovol. Met elkaar kun je de prijs op niveau houden, maar ook de afnemers de garantie geven dat zij hun onderstammen geleverd krijgen." Met ingang van 2011 zijn de Limburgse leden volledig geïntegreerd binnen Rosaco. Dat houdt onder andere in dat de volledige verkoop via de coöperatie gaat verlopen. Het blijft voor klanten overigens wel mogelijk om planten van een bepaalde kweker te bestellen.

Frans Deckers